

Melita Grgić

DOI: <https://dx.doi.org/10.21857/yvjrdcdgly>

Izlaganje sa znanstvenog skupa

Rukopis prihvaćen za tisak: 21.10.2024.

MATKO PEIĆ KAO INSPIRACIJA DJELOVANJA UDRUGE ZAVIČAJNIH PISACA I SLIKARA POŽEŠKO-SLAVONSKE ŽUPANIJE „MATKO PEIĆ“

Sažetak

Udruga zavičajnih pisaca i slikara Požeško-slavonske županije „Matko Peić“ osnovana je 14. svibnja 2014. godine iz potrebe za ujedinjenjem grupe građana sličnih ambicija prema poeziji, prozi i slikarstvu. Na inicijativu Ane Pirović, savjetnice za kulturu pri Požeško-slavonskoj županiji, okupilo se dvadesetak entuzijasta, akademski obrazovanih stvaratelja i amatera te zaljubljenika u umjetnost, koji su donijeli odluku o stvaranju Udruge. Matko Peić bio je rođeni Požežanin, akademik, slikar, književnik i likovni pedagog, po kome je udruga odabrala ime. Lik Matka Peića zajednički je nazivnik koji već devetu godinu okuplja članove. Ti članovi, profesionalci i amateri, zajedno stvaraju – pišu i za odrasle i za djecu, te slikaju. Njihovi se radovi nalaze u brojnim zbirka pjesama, romanima i igrokazima, te na samostalnim ili zajedničkim izložbama. U devet godina postojanja Udruga je izdala četiri zajedničke zbirke radova, a posljednja pod nazivom „Skitnje obojene ljubavlju“ posvećena je upravo Matku Peiću.

Ključne riječi: Udruga; Matko Peić; poezija; proza; slikarstvo.

Udruga zavičajnih pisaca i slikara Požeško-slavonske županije „Matko Peić“ (u nastavku teksta Udruga) osnovana je 14. svibnja 2014. godine iz potrebe kako bi se ujedinila grupa građana sličnih ambicija prema poeziji, prozi i slikarstvu. Dvoje entuzijasta, pritom ne znajući jedno za drugo, nastojali su okupiti pojedince istih ambicija. Tako je Rajka Radoš iz Jakšića okupila i zastupala grupu slikara dok je Mato Mikić iz Pleternice zastupao pisce i pjesnike. Svoje inicijative za okupljanjem usmjerili su u Upravni odjel za društvene djelatnosti Požeško-slavonske županije, gdje ih je srdačno dočekala Ana Pirović, savjetnica za kulturu. Upravo je njezina ideja i inicijativa bila da se ove dvije grupe ljudi spoje u zajedničku Udrugu zbog lakšeg vođenja, manjih troškova, brojnosti članstva, kao i drugih prednosti koje udruživa-

nje donosi. Tada je udruga okupljala dvadesetak entuzijasta, akademski obrazovanih stvaratelja, kao i amatera, zaljubljenika u umjetnost. Logičnim slijedom, Matka Peića, rođenog Požežanina, akademika, slikara, književnika i likovnog pedagoga, osobu koja je toliko voljela svoj grad, rodni kraj i Slavoniju, odabrali su kao osobu po kojoj je Udruga dobila ime. Lik Matka Peića, kao zajednički nazivnik, već devetu godinu okuplja članove koji stvaraju – pišu za odrasle i djecu, slikaju, objavljuju zbirke pjesama, romane, igrokaze, te izlažu svoje likovne radove na samostalnim ili zajedničkim izložbama. Udruga danas okuplja 40-ak članova, a kroz ovih devet godina mnogi su se priključili i ostali vjerni članovi, poneki samo zato što su ljubitelji poezije, književnosti ili slikarstva.

Statutom se Udruga obvezala: skrbiti za razvitak i stalni napredak zavičajne književnosti i likovnog stvaralaštva; poticati suvremeno zavičajno književno i likovno stvaralaštvo i njegovo vrednovanje; razvijati, njegovati i promicati lokalni govor i pisanje; razvijati, njegovati i promicati likovno izražavanje; okupljati neafirmirane i afirmirane likovne i književne stvaratelje; unaprjeđivati i štititi slobodu književnog i likovnog stvaralaštva i djelovanja.

Poštujući odredbe Statuta, Udruga je kroz devet godina postojanja ostvarila niz aktivnosti. Unatoč ponekim problemima, Udruga nastavlja organizirati mnoštvo događanja, a dva su čimbenika ključna za opstanak: entuzijazam članova i financijska potpora. Udruga se financira od članarine, pojedinačnih donacija te kroz projekte koje financiraju jedinice lokalne samouprave, Grada Požege i Požeško-slavonske županije, koji iz godine u godinu polako prepoznaju rad i vrijednost ove Udruge.

Zajedničkim zalaganjem članova i vodstva Udruge od samog početka postojanja pa do danas mnoštvo je planiranih i realiziranih projekata. Neki od njih dogodili su se neplanski i spontano. Udruga je posebno ponosna na svoje projekte koje je ostvarila zajedničkim djelovanjem i radom, ostavljajući pritom trag koji neće biti zaboravljen u nekim budućim vremenima.

Prvi projekt Udruge su zajedničke zbirke radova članova Udruge. Do sada su izdane četiri i u svakoj se nalaze radovi članova: poezija, prozni radovi – kratke priče ili ulomci, te likovni radovi.

Prva zajednička zbirka izdana je polovicom 2016. godine pod nazivom „Poezija boja i sklad riječi“, čije je izdavanje djelovalo teško ostvarivo, te je baš zato taj prvijenac neobično drag članovima Udruge.

Druga zajednička zbirka izdana je krajem 2017. godine pod nazivom „Požeška obzorja kroz slikorise i ričotvorja“. Ova zbirka posebna je po tome što je većina pjesama napisana ikavicom i lokalnim govorom, koji se samo još zadržava u ruralnim područjima i već se pomalo zaboravlja. Kako je jedna od zadaća ove Udruge njegovati lokalni, zavičajni govor, ovom zbirkom započeo je i pokrenut drugi značajni projekt - IKAVICA.

Treća zajednička zbirka izdana je 2020. godine pod nazivom „Požegom mojom olovkom, kistom i bojom“ i posvećena je gradu Požezi u povodu obilježavanja 800.

godišnjice od njezina spomena. Pjesme i proza te likovni uradci u ovoj zbirci tematizirani su gradom i životom u njemu.

Četvrta zbirka, do sada najopsežnija i najkompleksnija, izdana je 2022. godine, te je promocija održana 10. veljače 2023. godine, na sam dan rođenja Matka Peića. Zbirka je nazvana „Skitnje obojane ljubavlju“, a posvećena je Matku Peiću povodom 100. obljetnice njegova rođenja. U ovoj zbirci uključeni su i radovi učenika OŠ „Dobriša Cesarić“ u sklopu projekta „Mladi Peićevci“. U samom projektu „Mladi Peićevci“ sudjelovalo je 40-tak učenika iz ove škole, ali i drugih požeških osnovnih i srednjih škola. Neki od njihovih radova, putopisi i akvareli, uvršteni su u ovu zbirku koja će u narednom razdoblju biti promovirana i u drugim mjestima naše županije.

Potaknuti lokalnim govorom, osobitom ikavskim izričajem, mnogi su se članovi Udruge okušali u izazovnom pisanju stihova upravo na ikavici. Svoju poeziju predstavljali su pred učenicima požeških škola i školama drugih gradova i mjesta naše županije, sve kako bi ikavicu približili onim najmlađima. Također, predstavljali su svoje ikavske radove i na mnogim prigodnim manifestacijama. Udruga je zatim organizirala i dvije ikavske glazbeno-scenske priredbe. Prvu smo nazvali „Zelena-plava ikavica“, u kojoj je spojena slavonska i dalmatinska ikavica kroz poeziju i klapsko pjevanje narodnih napjeva, te igrokaza na lokalnom govoru. Druga priredba nazvana je „Ajmo ikavicom“, gdje su se poezijom nadmetali pjesnici, domaći i gostujući, a čula se i ikavica kroz monolog „Đuka Begović“, te kroz napjeve domaćih pjevačkih skupina.

Udruga je u devet godina postojanja realizirala i mnoštvo drugih događanja. Kroz ova događanja mnogi su iskazali svoja umijeća i talente, bilo da se radi o poeziji i prozi ili likovnom stvaralaštvu. Radi se o sljedećem pregledu aktivnosti:

- Od 2015. godine Udruga je započela s obilježavanjem dana rođenja Matka Peića, kada se na Trgu Matka Peića, pored njegove biste, okupljaju učenici gradskih škola, te članovi Udruge upoznaju učenike sa životom i radom Matka Peića, njegovom svestranošću te doprinosom hrvatskoj kulturi i važnosti na kulturnoj karti Požege. Udruga za ovaj događaj priređuje i prigodne programe u kojima sudjeluju i suradnici i studenti Matka Peića te drugi gosti. Obilježavanjem dana rođenja Matka Peića Udruga ujedno započinje i svoje aktivnosti i rad za tekuću godinu.
- Udruga je organizirala 60-ak pjesničkih večeri, te su aktivno sudjelovali i u pjesničkim večerima koje su pratile manifestacije i događanja, kao što su: Požeško kulturno ljeto, Muzejska šetnja kulturnim ljetom, Mjesec knjige, Aurea fest, Ljeto u knjižnici. Također, nekim pjesničkim večerima članovi Udruge pokušali su približiti poeziju izvan knjižnica i kulturnih ustanova, kao što su: večeri poezije u Caffeu „Aureus“ ili održavanje susreta pjesnika s korisnicima domova umirovljenika u Velikoj i Požegi, koje su postale tradicionalne, te se održavaju i danas.

- Na više od 40 gostovanja članovi-pjesnici sudjelovali su na različitim manifestacijama, kao što su: Noć knjige, Noć muzeja, Mjesec knjige i “Knjignik” Hrvatske knjižnice i čitaonice Pleternica, Kulturni mozaik Zajednice kulturnih udruga Požeško-slavonske županije, Pjesnički maraton u Sesvetama kod Zagreba, Susret planinara, pjesnika i slikara „Sovsko jezero“, „Memento poetika“ u Vukovaru te mnoštvo drugih prigodnih pojedinačnih manifestacija.
- Organizirano je sedam likovnih kolonija i tri likovne radionice za slikare članove Udruge – likovne kolonije organizirane su kako bi okupile slikare iz likovnih udruga susjednih županija, tj. gradova, te su sudjelovali slikari iz Nove Gradiške, Stare Gradiške, Kobaša, Kutine, Novske, Popovače, Slavonskog Broda, Slatine, Belišća, Daruvara, Lipovljana. Kroz ove likovne kolonije u organizaciji Udruge „Matko Peić“ kistom i bojom prošlo je 100-ak slikara.
- Organizirano je 26 zajedničkih izložbi – izložbama slika praćena su događanja koja su bila vezana i za same pjesničke večeri, ali najveće zajedničke izložbe održane su u Gradskom muzeju Požega, Gradskoj knjižnici Lipik, Hrvatskoj knjižnici i čitaonici Pleternica, Galeriji Ciraki Gradskog kazališta Požega, Gradskoj knjižnici Požega, a mnoge su bile u sklopu manifestacija u gradu Požegi, Pleternici, Jakšiću i Kutjevu. Članovi su svoje slike izlagali na ulici, u prirodi, sportskim dvoranama, a sve u cilju kako bi se likovno stvaralaštvo približilo sugrađanima i mladima.
- Članovi slikari gostovali su na 30 likovnih kolonija na kojima su se susretali sa slikarima iz raznih krajeva Hrvatske, stjecali nova poznanstva, upoznavali neke nove likovne tehnike, a svoje radove ostavljali su domaćinima koji su te radove izlagali na izložbama, donirali raznim ustanovama ili humanitarnim organizacijama.

Kako je ranije navedeno, članovi Udruge osobe su različitih profesija i zvanja, različitih interesa, stilski različiti, s raznovršnošću kreativnih potencijala i umjetničkih dometa. Neki su se učlanili kao već afirmirani pjesnici ili slikari te im je ova Udruga pružila gostoljubivost, druženje, ali i daljnju podršku za njihovo stvaralaštvo. Njihovo iskustvo svakako je pomoglo onim članovima koji su tek počeli pisati ili slikati ili su imali gotove pjesama ili slike koje je samo trebalo pokazati javnosti. Na takve članove u Udruzi poseban je ponos jer im je ova Udruga pružila potrebnu potporu. Financijska pomoć Udruge prema članovima nije moguća, ali preko Udruge članovi su u mogućnosti realizirati donacije koje su prikupili za izdavanje svojih knjiga, te ostvariti financijsku pomoć od lokalne samouprave (gradova, općina i Županije). Međutim, onu podršku koju članovi Udruge pružaju jedni drugima, kada prvi put stanu pred publiku i čitaju svoje stihove ili izlože svoju sliku, zajedno s već poznatim i iskusnim pjesnicima ili slikarima, pravi je smisao postojanja.

Slijedom ovoga članovi Udruge u ovih devet godina postigli su zavidan osobni uspjeh jer su od 2014. godine do danas izdali samostalno 25 knjiga. Njih 13 izdalo je

14 zbirki pjesama za odrasle, dva romana, tri zbirke poezije za djecu, dvije slikovnice za djecu, jednu zbirku priča za djecu i jednu zbirku igrokaza za djecu, te dva zdravstvena priručnika (kroz osobno iskustvo) za oboljele od depresije. Osim mnoštva izdanih knjiga, članovi Udruge svoje osobne uspjehe nižu sudjelujući na brojnim natjecajima šaljući svoju poeziju, prozu ili likovne radove, za što su ostvarili brojna priznanja i nagrade, gdje su im konačno radovi uvršteni u zajedničke zbirke.

Isto tako zavidan je uspjeh članova slikara, koji su svoje likovne radove prikazali kroz ove godine na 24 samostalne izložbe. Većina njih su bile postavljene ovdje, u našoj Županiji, ali neke i izvan nje, i to u Puli, Rovinju, Rapcu, Našicama. Nažalost, izdan je samo jedan likovni katalog kao trag dugogodišnjeg rada. Raznolikost tehnika, koje primjenjuju članovi slikari, raznolikost motiva i načina slikanja prikazuju njihovu talentiranost i sposobnost bez obzira jesu li su svoje vještine stekli kroz akademsko obrazovanje ili su svoje umijeće stekli samouko, amaterski. Neki su se pridružili Udruzi kao početnici kako bi naučili osnove tehnike, a nekoliko pjesnika i pisaca okrenulo se i slikanju sa željom da se izraze i na ovaj način.

Članovi Udruge, potaknuti stvaralaštvom Matka Peića, te potrebom da ono što stvaraju trajno otisnu u još neku novu zbirku, nastojat će i dalje djelovati kao Udruga dok je interesa za zajedničkim radom. Radom Udruge cilj je obogatiti kulturne živote naših sugrađana te ostaviti trag po kojemu će možda koračati neki novi mladi talenti, nove generacije, koje će biti svjesne istinskog prostora koji ih okružuje: prirode, ljudi, običaja i govora, sve to riječima i bojom opisati, proživjeti u svojoj mašti ili stvarnosti, pretvoriti u stih, dobar tekst ili likovni rad.

Na koncu, zaključujemo s riječima člana naše Udruge Ivana Abibovića, najplodnijega pjesnika i pisca na ikavici požeškoga kraja, koji u predgovoru druge zbirke zajedničkih radova piše u „ikavskom“ stilu kako stvaralaštvo članova ove udruge *ima dodatnu baštinsku vrijednost jer se jednim dilom temelji na ikavštini naše Požeštine, kao i na slikarskim motivima izniklim u našem požeško-kotlinskom prostoru i vrimenu. U tom podudarju istinski moremo i kroz rič i kroz sliku doživiti tako nam mile osobitosti naše lipe i zlatne Požeške kotline. Ovakim našim stvaralaštvom mi smo ujedno i čuvari naše baštine, ali i oplemenjivači nečeg novog izvučenog iz njezine srži i satkanog poput šarenice na snašinom tkalačkom stanu ili na rakijskoj i vinskoj pletenki opletenoj žuljavom rukom našeg baje, puni nade da će to što činimo ući u bilo i dušu slavonskog nam dragog življa. Otvorimo i dalje svoja srca ka novim kreacijama i oplemenjujmo novim ostvarajima naš zavičaj sve do ushita!*“ (Zbirka zajedničkih radova članova Udruge „Matko Peić“: „Požeška obzorja kroz slikorise i ričotvorja“, 2017.)

Matko Peić as Inspiration in the Works of the Association of Native Writers and Painters of the Požega-Slavonia County ‘Matko Peić’

Summary

The Association of writers and painters of the Požega-Slavonia County “Matko Peić” was founded on May 14, 2014, with the aim to bring together citizens sharing ambitions toward poetry, prose, and painting. Following the initiative of Ana Pirović, adviser for culture at the Požega-Slavonia County, about twenty enthusiasts, academically educated creators, amateurs, and art lovers gathered in order to create the association. The association was named after Matko Peić, a citizen of Požega, an academic, painter, writer, and art pedagogue, in whose footsteps the members have now been following for the ninth year. These members, professionals and amateurs, create together, write for adults and children, and paint. Their works are published in numerous collections of poems, novels and plays and shown in individual or joint exhibitions. The “Matko Peić” Association has published four collaborative collections of works in the nine years of its existence. The last one, titled “Wanderers colored with love,” is dedicated to Matko Peić.

Keywords: Association; Matko Peić; poetry; prose; painting.

Melita Grgić

Udruga zavičajnih pisaca i slikara Požeško-slavonske županije „Matko Peić“

Antuna Kanižlića 14, 34000 Požega

melita.grgic@gmail.com